

עידכונים כלכליים

דף מידע כלכלי לאיגודים המקצועיים

1. השכר הממוצע למשרת שכיר: הולך ונשחק...

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה השכר הממוצע למשרת שכיר ירד ריאלית בקרוב ל-1% בתקופה שבין נובמבר 2012 ובין ינואר 2013. זה לא מפתיע, על רקע ההאטה במשק, אבל זה מטריד למדי לנוכח הקיפאון המתמשך של השכר בשנים האחרונות (לפחות משנת 2007), ובמיוחד בימים שבהם מדברים על גזרות שכר חדשות. כפי הנראה, צפויה שנה לא קלה לשכיר הישראלי.

2. העסקים הקטנים בישראל: מעסיקים קטנים, ציבור עובדים גדול...

מחקר עדכני של בנק ישראל מצא שהעסקים הקטנים בישראל (עד 50 מועסקים) מהווים כ-47% מכלל העסקים הרשומים, ותורמים כ-40% מכלל התוצר המקומי. חלקם בתעסוקה הוא כ-45% (!), ובין השנים 2003 ו-2010 הם יצרו כ-41% מכלל המשרות החדשות במשק (170 אלף מתוך 410 אלף). כמו כן, נמצא כי במהלך מחזורי העסקים (גאות ושפל) היציבות התעסוקתית בהם גדולה מאשר בעסקים הגדולים, אם כי השכר בהם נמוך יותר. כל אלה עושים את מגזר העסקים הקטנים לגורם רב ערך בתחום התעסוקה, וליעד שיווקי חשוב לארגון העובדים.

3. פריון העבודה בישראל בהשוואה בינ"ל: מנוע צמיחה ומחולל רווחה...

בהשוואה בינלאומית שערך בנק ישראל נמצא שפריון העבודה בישראל נמוך בכ-24% לעומת פריון העבודה הממוצע במדינות ה-OECD. זה אומר שכדי להשתוות למדינות ה-OECD, וכדי לשפר את התחרותיות של התוצר המקומי מול מדינות העולם, התוצר המקומי שלנו צריך לצמוח מהר יותר מאשר הגידול במספר שעות העבודה המושקעות בייצור, ועל מנת להשיג זאת יהיה צורך בהגברת יעילות העבודה במשק (לעבוד פחות שעות ולייצר יותר תפוקה). שיפור זה ביעילות העבודה יושג בעיקר על ידי הדלת ההשקעות בהון יצרני, הגברת התחרות והפתוח הטכנולוגי התומך, ועל ידי השקעות גדולות בהון האנושי ובתשתיות. לפי כך, העלאת האיכות המקצועית של העובד, והעלאת איכות אמצעי הייצור העומדים לרשותו, הם צעדים הכרחיים במאמץ להשיג צמיחה כלכלית מואצת ושיפור הרווחה הכללית במשק. בסופו של דבר, העלאת פריון העבודה בישראל, יחד עם שמירה על תעסוקה מלאה, וכן התאמת השכר לתוואי העולה של הפריון, יהיו ללא ספק דרך מצוינת לייצר צמיחה כלכלית ורווחה חברתית.

4. שוק העבודה: יש מדיניות, יש שינויים, אבל עדיין יש גם עוני...

בין השנים 2003 - 2011 עלו שיעורי התעסוקה ושיעורי ההשתתפות בכח העבודה האזרחי של מרבית קבוצות האוכלוסייה, ובעיקר בקרב המגזר הערבי והמגזר החרדי, כפי הנראה בעקבות מדיניות די עקבית של הממשלה של "מעבר מקצבאות לשכר" (ראה לוח 1 בנספח). עם זאת, כלכלני בנק ישראל מעריכים שרוב העובדים החדשים הצטרפו ברמות השכר הנמוכות, שאינן מפצות מספיק על אובדן ההכנסה מתשלומי ההעברה, כך ששיעור העובדים העניים בקרב כלל המועסקים (משקי בית) דווקא עלה (ראה לוח 2 בנספח). המשך מדיניות ממשלה ממוקדת בתחום השכר והתעסוקה - העלאת שכר המינימום, העלאת תמיכות מותנות שכר (מס הכנסה שלילי), הכשרת עובדים, והקלות נוספות (סיוע בשכר דירה) - עשויה להוביל בסופו של דבר להעלאת רמת הרווחה של העובדים בשכר נמוך, ובכלל, ולצמצום ממדי העוני בקרבם. עם זאת, הדרך ליעדים אלו עוד ארוכה.

נספח

לוח 1: שיעורי התעסוקה, לפי קבוצות אוכלוסייה, בקרב גילאי 25 - 67

2011	2010	2009	2008	2003	
גברים					
76.7	75.7	74.7	77.3	72.9	סך האוכלוסייה
71.2	69.4	68.9	71.6	65.9	ערבים
44.7	42.5	39.1	39.4	36.1	חרדים
נשים					
68.0	66.9	65.7	66.6	61.4	סך האוכלוסייה
27.5	27.1	25.5	24.9	20.6	ערביות
62.1	62.1	59.1	57.0	50.7	חרדיות

מקור: בנק ישראל, על פי סקר כוח אדם של הלמ"ס.

לוח 2: משקי בית שבהם מפרנס אחד, עניים ושאינם עניים, לפי מאפיינים שונים

משקי הבית שאינם עניים			משקי הבית העניים			
2011	2007	2004	2011	2007	2004	
33.3	36.2	38.0	51.6	49.9	45.3	שיעורם בקבוצה
2.6	2.8	3.0	5.1	5.1	5.0	ממוצע מספר הנפשות
26.3	30.5	32.1	68.7	70.9	68.1	שיעור משקי הבית שבהם ילדים עד גיל 9
42.4	42.5	42.0	36.7	37.0	35.4	ממוצע מספר שעות העבודה השכירה בשבוע
9,929	9,972	8,862	4,009	4,044	3,543	ממוצע של ההכנסה מעבודה ברוטו (ש, מחירי 2011)
11,002	10,798	9,824	5,160	5,172	4,645	ממוצע של ההכנסה מעבודה נטו (ש, מחירי 2011)
41	40	40	37	36	36	ממוצע הגילאים של ראשי משקי הבית

מקור: בנק ישראל, על פי סקר הכנסות של הלמ"ס.